NÄMND i familjerättsmål

Av borgmästare GUNNAR FANT

För VÅR GENERATION, som bevittnat diktaturernas kulturröta, har rättsvärdens centrala betydelse för samhällets bestånd framträtt i skarpare belysning än tillförne. Tu åro de polare som uppbära samhället: rätten och uppfostran, framhöll redan Gustav II Adolf i sitt ryktbara kungabrev till de baltiska provinserna. Vad rättskipningen beträffar har man inom de demokratiskt sinnade länderna utgått från att en av förutsättningarna för rättsplanerna hälftashet är att den vilar på det folkliga förtroendets grund. Utomlands har man för detta ändamål använt sig av jurysystemet. I vårt land har man valt en, som vi finner, bättre eller vårt kynne bättre passande garanti i vår mångsekelgamla häradsnämnd, där lekmännen fungerat som meddomare i såväl civil- som brottmål vid sidan av den yrkesutbildade juristen. I förstnämnda avseende saknades emellertid det folkliga inslaget, en åtskillnad som blev mera markant med den tilltagande urbaniseringen. Vid den nya rättegångsbalkens stora lagverk sökte man i viss mån anknyta nämndemansinstitutionen till rådhusrätterna i och med att man där införde nämnd i svårare brottmål eller sådana där i straffrasten ingår straffarbete i två år eller mera.

På många håll motsågs nog denna reform med misstro eller skepsis. Såvitt jag kunnat utröna har emellertid under den tid av ett och halvt år den nya lagen varit i kraft visats att det steg som tagits varit lyckosamt. Nämnden har med påfallande stort intresse omfattat sitt domarvärv, och den har tillfört domstolen sin erfarenhet om de rent mänskliga faktorer som har sin betydelse vid målens avgörande. Särskilt gäller detta vid bestämmandet av den reaktionsform som bör tillämpas, alltså frågor om villkorlig dom i dess olika former, tidsbestämt straff, internering, ungdomsfängelse. I allmänhet torde politiska meningsskiljaktigheter inte ha givit sig gällande inom nämnden.

Tanken på en vidare utsträckning av nämndemansinstitutionen i rådhusrätterna till att omfatta även tvistemål avvisades under lagarbetet. Mot en sådan utvidgning i vad avser allmänna civila rättegångsmål och mål hänförliga till den speciella privaträtten och dylikt kan onekligen goda skäl anföras, främst att den skulle medföra en alltför tyngande och ganska onödig belastning på städerna nämndemän. Men man har av för mig okända motiv förbigått en stor grupp tvistemål där nämndens medverkan synes vara minst lika påkallad och värdefull som i brottmålen. Och det är familjerättsmålen, till vilka jag då räknar alla mål som avser tillämpning av giftermåls- och arvsbalkarna med tillhörande författningar, alltså mål om hemskillnad och äktenskapsskillnad, barn i och utom äktenskap, omyndig- och myndighetsförklaring, arv och testamenten m. m. Då jag under en lång följd av år haft att handlägga just dylika mål i landets största underdomstol, har jag riklig erfarenhet som stöder denna uppfattning.

Domaren skall ju döma efter bästa förstånd och samvete. Hos den rättrådige domaren måste samvetet förutsättas vara vaket och rent. Och han tror sig ändå efter bästa förstånd. Men här rör man sig på det subjektiva områdets vanskliga fält, där uppfattningen hos två personer med lika intellektuell utrustning, lika gott allmänomdöme, lika omfattande livserfarenhet, kan gå stick i stäv. Nu förhåller det sig så att i familjerättsmålen är omdömesfrågorna i särdeles hög grad svårbemästrade. Och domarna avgörande blir ofta, exempelvis beträffande vårdnaden av barnen vid skilsmässor, livsavgörande för dem det vederbör. Domaren ställs inför det svåra, grovkrokade spörsmålet: vad är sanning? Men därefter inför det än svårare, som kan övergå allt månskligt förstånd: vad är det förelignande problemets bästa, rätta lösning? Ofta har jag själv befunnit mig i verklig självlandd vid dylika avgöranden.

Det förefaller mig uppenbart att de sympunkter en lekmannämnd kan anlägga i dessa mål måste bli till stöd för yrkesdomaren och till vinning för rättsvården. En gammal erfaren häradsnämndeman har sagt mig att de mål som ernst intresserade honom var civilmålen, varmed han i främsta rummet avsåg familjerättsmålen. Om denna inställning är representativ vet jag inte. Men man har anledning förmoda att rådhusrätternas nämndemän gärna skall motse den föreslagna utvidgningen av deras uppdrag.

I likhet med president Schlyter, som instämt i förslaget, tror jag att man i dessa mål lämpligen kan inskränka rätten till nämndemän till tre, högst fyra. Rättens ordförande bör vid sin sida ha en sekreterare eller assessor utan stämmorätt vid domen, men med rätt och skyldighet att anteckna sin från ordföranden avvikande mening. Även i detta avseende förefaller det som om jag i huvudsak står på samma linje som Schlyter.

Av invändningar som måhända kan ressa mot förslaget skall jag här uppta ett par. Först: målen kommer att ta något längre tid, främst i följd av överläggningarna med nämnden. Det är riktigt. Men att observera är att av målen angående tillämpning av giftermålsbalken endast cirka 10 à 20 procent utsättes till särskild huvudförhandling där nämnd skulle medverka. I flertalet dana mål som avgörs av enmansdomare övergår nämligen förberedelsen omedelbart i huvudförhandling. Härvidlag får man alltså väga vinsten av nämndens medverkan mot uppkommande tidsspillan. Den andra invändningen: parterna som nu öppnar sina hjärtan för yrkesdomaren kan tänkas bli besvärade om i domstolen sitter ett antal lekmän på vilkas diskretion de inte vågar lita. Utan vidare låter sig inte denna invändning avvisas. Sådana fall kan måhända uppkomma. Men man kan också anta motsatsen: att en part kan känna större trygghet om även vanligt folk och inte bara jurister befinner sig i domarsistén.

Av särskild vikt blir principerna för urvalet av nämndemän till familjerättsmålen. Men därmed vägar jag inte nu upptå det begränsade tidningsutrymmet. Ej heller med grunderna för omvärldsuppfarandet i domstolen.

Debatt kring Folket i Bild

Förl. kand. Tom Selander har i Svenska Dagbladet under titeln "Utrikespolitik ute" verkställt en granskning med vederbörligen Folket i Bild, där han med en rad exemplifieringar sökt bevisa att FIB skönmålar Sovjet och ropker ned på Amerika. Andra tidningar, däribland Dagens Nyheter, har instämt i denna kritik och bidragit att ge saken vissa proportioner. Eftersom denna vidskrivning enligt min mening rymmer punkter av mera principiellt intresse, finner jag det angeläget med några påpekanden.

Hr Selanders exemplifieringar torde lätta att reducera till måttan ingenting, men det skulle synas till ett onödigt tjat om bagateller. För den som läst FIB betydligt längre än de att och ett halvt år, som den Selanderska undersökningen gäller blir det ännu tydligare att det här är fråga om ett ensiktigt felfinnande, där det svedda negativa intrycket väsentligen uppnås genom insinuationer och förrädiska glidningar i resonemanget. Låt mig bara i förbigående ta upp två huvudpunkter i hr Selanders anklagelsematerial. Sovjet har, på ett eller annat undantag när, inte behandlats i FIB utom i Steinbecks reseskildringar, och inte rimligen kan beskyllas för Sovjetpropaganda och som på utgivits i bokform delvis i Amerika som här i Sverige (Bonniers förlag). Det artikel som hr Selander utförligast refererar som Amerikafientlig berör Joe Hill, en svensk martyr för tjugutalets amerikanska förföljelser mot den syndikalistiska IWW-organisationen. Den indignation med vilken en amerikan betraktar dessa händelser vissa med all tydlighet av Dos Passos i hans förlag (USA). Skulle nu FIB inte ha rättighet att återge uppfattningar som Amerikas egna främsta författare fritt får ge uttryck åt? Det är ju absurt och förtjänar inte att tas på allvar.

Naturligtvis har hr Selander eller vem som helst full rätt att kritisera FIB likväl som varje annan publikation, men hur behjärtat än kritikern själv anser sitt nytta vara kommer han inte ifrån kravet på saklig bevisföring och motiverad vitsing. Vad den Selanderska artikeln egentligen rör sig om är medsättningen mellan en mera konservativt borgerlig uppfattning (by Swedlanders egna) och en mera socialt radikal (representerad av FIB). Men denna grundförutsättning för sin kritik förnekar hr Selander att lämna om att litet som helst. Tydligen lyfter han det i en alldeles rik- tig känsla av att han annars skulle göra en pinsam allt figur: en person som klagar över en vecktotingning som framför radikalare uppfattningar än hans egna. I stället försöker han ge sig sken av att förestå en opartisk objektivitet, ett slags förmyndares allmänglitgn neme, vilket dock innebär alldeles ogrundade anspråk. Ur allmänglitghetens synpunkt har FIB bestämt den starkare ställningen, den inriktning svarar ju tämligen exakt mot den officiella svenska politiken, som i sin tur får anses uttryckta folkmajoritetens uppfattning.

Det ideal av allsidighet och fullständighet som hr Selander framhåller för FIB är räkning kan givetvis inte uppfyllas i praktiken. Varje tidning måste tillåtnas rätt att följa sin linje, med utesluttande av andra, i och för sig kanske mycket berättigade ståndpunkter. Man måste ju förutsätta att en tidnfrig där stämd i denna kritik och bidragit att ge saken vissa proportioner. Eftersom denna vidskrivning enligt min mening rymmer punkter av mera principiellt intresse, finner jag det angeläget med några påpekanden.

Hr Selanders exemplifieringar torde lätta att reducera till måttan ingenting, men det skulle synas till ett onödigt tjat om bagateller. För den som läst FIB betydligt längre än de att och ett halvt år, som den Selanderska undersökningen gäller blir det ännu tydligare att det här är fråga om ett ensiktigt felfinnande, där det svedda negativa intrycket väsentligen uppnås genom insinuationer och förrädiska glidningar i resonemanget. Låt mig bara i förbigående ta upp två huvudpunkter i hr Selanders anklagelsematerial. Sovjet har, på ett eller annat undantag när, inte behandlats i FIB utom i Steinbecks reseskildringar, som inte rimligen kan beskyllas för Sovjetpropaganda och som på utgivits i bokform delvis i Amerika som här i Sverige (Bonniers förlag). Det artikel som hr Selander utförligast refererar som Amerikafientlig berör Joe Hill, en svensk martyr för tjugutalets amerikanska förföljelser mot den syndikalistiska IWW-organisationen. Den indignation med vilken en amerikan betraktar dessa händelser vissa med all tydlighet av Dos Passos i hans förlag (USA). Skulle nu FIB inte ha rättighet att återge uppfattningar som Amerikas egna främsta författare fritt får ge uttryck åt? Det är ju absurt och förtjänar inte att tas på allvar.

Naturligtvis har hr Selander eller vem som helst full rätt att kritisera FIB likväl som varje annan publikation, men hur behjärtat än kritikern själv anser sitt nytta vara kommer han inte ifrån kravet på saklig bevisföring och motiverad vitsing. Vad den Selanderska artikeln egentligen rör sig om är medsättningen mellan en mera konservativt borgerlig uppfattning (by Swedlanders egna) och en mera socialt radikal (representerad av FIB). Men denna grundförutsättning för sin kritik förnekar hr Selander att lämna om att litet som helst. Tydligen lyfter han det i en alldeles rik- tig känsla av att han annars skulle göra en pinsam allt figur: en person som klagar över en vecktotingning som framför radikalare uppfattningar än hans egna. I stället försöker han ge sig sken av att förestå en opartisk objektivitet, ett slags förmyndares allmänglitgn neme, vilket dock innebär alldeles ogrundade anspråk. Ur allmänglitghetens synpunkt har FIB bestämt den starkare ställningen, den inriktning svarar ju tämligen exakt mot den officiella svenska politiken, som i sin tur får anses uttryckta folkmajoritetens uppfattning.

Tag med Er Samarin, så slipper Ni sköra bort dyrbara semesterdagar bara för att magen har det litet trögt i början med nya matsätter och dricksvatten. Samarin hjälper Er att snabbt komma i form igen, när magen rikat i olag—Samarin verkar på 2 sätt: alkalihalterade och milt lösande. Behändig reseförpackn. à 1:90.

ATT FYLLA KYRKOR

Under debatten om kyrksamlet är det naturligt att erinra om en handbok i konsten att fylla kyrkor som nyligen utkommit på svenska; den är skriven av en amerikansk präst, *Eugene Dolloff*, heter *Fullsatt kyrka genom moderna metoder* (Norlin förlag, 7:75) och rekommenderas varmt i ett förord av kyrkoherde Erik Arnhem, johannes församling i Stockholm. Den moderna reklamen skall användas av de religiösa samfunden, det är i korthet skriftens ärende, både för att få folk att gå i kyrkan och för att ge kyrkan makt. Gamla testamentets profeter och Kristus skildras som durkdrivna reklammän. "Jeremia var en skicklig, mångsidig och längtyvens publicist." Hoseas "metoder var översensationella. Han gjorde reklam för religion och religiösa värden, och han publicerade de glada nyheterna till ett oerhört pris." Jesus "använde metoder, som var så uppseendeväckande och dramatiska, att de kom dem som brukats av Elia, Jeremia, Hosea och andra av de gamla att verka banala. Jesus var sekternas mästerpublicist." Den moderne pastoren bör efterlikna dessa stormän. Han måste formulera sina ämnen skickligt och göra predikningarna sensationella. Han bör påverka pressen, så att han får god reklam i denna: "I större utsträckning än de torde vara villiga att erkänna leda tidningarna eller åtminstone påverkas de starkt av vad de vet vara en uttryckig och bestämd önskan hos ett avsevärt antal religiösa grupper." Han bör öva påtryckning på bibliotekren, så att de inte köper in olämpliga böcker. Han bör besitta "ambassadörens välitalighet, fadrens ömhet, herdens omsorg, fiskarens tålamod" etc. etc.

Skriften, som skulle vara mera av fransyglesvävickande om den vore mindre enfaldig, förklaras av kyrkoherde Arbin "ha ett budskap även till den svenska kristenheten, såväl den svenska kyrkan som de fria samfunden". "Kyrkan har onekligen kommit på efterkälken, ty vi ha icke varit djärva nog att draga konsekvenserna av tidsutvecklingen. Kyrkan har levat sitt still, avskilda liv, men hon måste i denna tid låta höra sig mer i kören av röster på marknadstorget."

H. T—n

Mindre skolk från arbetet

Frånvaron från arbetet inom industrin var vid månadsskiftet mars—april i år märkbart mindre än ett halvår tidigare, visar en förnyad undersökning från socialstyrelsen.

Medan heldagsfrånvaron förra hösten omfattade genomsnittligt 7,3 procent av arbetstyrkan hade den vid vårundersökningen sjunkit till 7,4 procent. Samtidigt minskades frånvaron under delar av arbetsdagen från 3,4 till 2,9 procent av styrkan. Skillnaden kan förefalla liten, men betydelsen framgår om man står ut den på samtliga industriarbetare under ett år och finner att det är fråga om en vinst som, om den visar sig bestående, motsvarar ungefär två miljoner arbetsdagar.

Genom att studera frånvaroseifferserna för olika veckodagar kan man konstatera att skillnaden endast till mindre del kan bero på bättre hälsotillstånd över lag. Det är närmast framför allt på lördagar som frånvarosiffrorna sjunkit.

Bland heldagsfrånvaron vid höstundersökningen 1948 var 3,4 procent högre på lördagar än genomsnittet och hade motsvarande siffra vid vårundersökningen i år gått ned till 2,5 procent.

Av undersökningen framgår vidare att förbättringen gällt såväl kvinnliga som manliga arbetare. De förra är dock fortfarande borta från arbetet i längst större utsträckning än sina manliga kolleger. Den högsta frånvaroförekomsten inom redovisade branscher uppvisas av kvinnorna i konfektionsindustrin, där var femte är borta på lördagen. Männens motsvarighet är återgivarven, där var nionde utökar sin veckohelg.

"Husbondens röst"

Lewi Pethrus, som tills vidare blivit "bannlyst" av Radiotjänst, har nu lyckats arrangera så att hans anslagsare via Luxemburgs radio skall få möjlighet att lyssna till Filadelfiaprogrammen. På onsdagen gjordes en första grammofonupptagning, varpå plattorna skickas till Luxemburgs radio och sedan kan avlyssnas av svenska lyssnare på 49,26 m varje tisdag kl. 19,30. Bilden visar Lewi Pethrus under inspelningen, som ägde rum i en studio på Östermalm, assisterad av ljudtekniken Sixten Andersson.

Pinsamt mellanspel vid Lingiadöppnandet

Ett pinsamt intermezzo, som vände allmänhetens ovilja mot en överkonstapel på Stadion, utspelade sig vid invigningen öppnande på onsdagskvällen.

Vid ingången till kungliga läktaren stod blåsig under en längre tid en dansk student, en jurist studerande för övrigt. Vid tågsuktes för kronprinsens ankomst fästes folkmassan tillbaka av poliserna med en övervakningspel i spetsen. Därvid uppkom det danske studenten tillbaka, men han tog sig svart fram till sin plats igen, dock utan att den ampulerade grönalinjen överskreds. Overkonstapeln slog då studenten med knytnäven och befallde honom att gå undan. När dansken på allt modernsmål sökte förklara att han var student och att han av med ett "je er i väg hara". Studenten protesterade, vilket ledde till att överkonstapeln befallde en underordnad att föra honom till polisstationen. En svensk, redaktör Sven S. Lidman, som bevittnade det hela, frågade överkonstapeln vad det var för fasoner, vilket i sin tur ledde till att ytterligare en konstapel kopplades in och förde ordet att ta hr Lidman med till stationen.

Så såpades de båda ayndarna i väg längs Strävvägen och över Valhallavägen till en övnäkid, vari de fördes till polisstationen. Anhållandet väckte naturligtvis uppmärksamhet, och de två konstaplar som lydde sin överordnades befallning verkade närmast illa berörda. Det blev inte heller någon långvarig visitese på polisstationen, och redaktör Lidman var snart åter på Stadion, där han ville bli med överkonstapeln, som emellertid bryskt befallde honom att hålla mun.

Redaktör Lidman omtalar att han kommer att anmäla överkonstapeln för tjänstefel. Han anser för sitt "han gav sin kår dåligt anseende, i så många människors ögon".

Det blir över 100 deltagare i Internationella kvinnoförbundets för fred och frihet internationella ungdomskurs på Gripsholms folkhögskola den 31 juli till 6 augusti. Fru Greta Lamm öppnar kursen. Bland föredragshållarna märks läroverksrektorn P. Askgaard, Danmark, ombudsman Sam G. Ljungdahl, riksdagsman Manne Ståhl, fru Signe Höjer och professor Gunnar Boalkow.

tvärsäkert dömer hr Lundkvist i detta fall, samtidigt som han stark att diskutera mer än ett par rena detaljer förhåner den dokumentera- de kritiken av Folket i Bild. Det visar vidden av hans godtyckliget.

Julsång farlig . . .

(Forts. fr. sid. 1)

Våldsamt angivarsystem i skolorna
Räkneproblemen tas ur tvåårsplanen

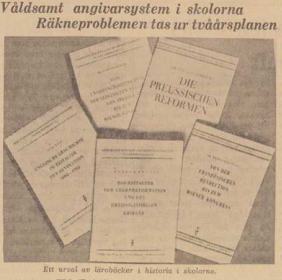

Ett urval av lärobröcker i historia i skolorna.

organisationen PDJ (Freie Deutsche Jugend) och att eget politiska förkunnas och avvarande. Vidare skall barnets lärare med hjälp av särskilda utsmugglerade sakkunnigs rapporter ta elevens "inställning till nutiden" samt föräldrarnas och familjens yrken, "ekonomiska ställning, kulturnivå och bildningsgrad". Härpå fäller en högre instans på ungefär en svensk länsstyrelses administrativa nivå avgörandet om barnet får inträda i den högre skolformen.

Lärarens bistrare vid avgörandet om barnets framtid är främst ortens kommitté för arbetare- och bondebildningens främjande", som består av representanter för zonens "demokratiska massorganisationer", vilken är de kommunistiskt kontrollerade Ungdomsförbundet, Fackföreningsrådet, "Fascistoffererföreningen", "Kvinnoförbundet och "Bondehjälpföreningen". Vidare är skolgrannlaren, länsskolrådet och föräldraföreningen företrädda, men den kommunistiska majoriteten i omröstningen är tryggad.

Ryska är obligatoriskt första främmande språk i bottenskolan, och ingen kan uppflyttas till nästa klass utan godkänt i det ämnet. Olika ryska lokala befallsmyndigheter bestämmelserna genomförande mer eller mindre strängt. "Lärobröcker för alla ämnen kommer från det kommunistiska förlaget "Volk und Wissen" i Leipzig, som är "folkeget", dvs. förstatligat och realiter utövet ett fullständigt lärobokamonopol.

Skolorna har ingen kristendomsundervisning, men grupper av föräldrar kan formellt anställa privata lärare i ämnet, praktiskt berör möjligheten till religionsundervisning på de lokala kommunistpartsgrenens inställning. Rakneexempel på matematikämnena tas från den åttaårsplanen för östzonen. Sålunda får i kindergarten handlar om hur lilla Fritz cykelhjul gjutits samman med strumpor som födelsedagspresent Itall tvåårsplanen lyckas producera all den svavelsyra som behövs inom tillverkningsprocessen av textilvaror.

Den kommunistiska ungdomsorganisationens ängbok är obligatoriskt underlag för sångundervisningen överallt. Det finns fall när lärare på framtida hösttermonen vägat sig på att söka lära barnen en eller annan julsång blivit avskedade. Följdligt har det Västeuropa "angreppsinställda nonsenslaktalism" är ett grundinslag i all undervisning, som principiellt går ut på att röja bort all tradition och skapa ett kommunistiskt tyskt släkte.

Alla lärare måste vara medlemmar av de lokala "sällskapen för främjande av vänskap med Sovjetunionen". När föredrag om Ryssland anordnas av dessa sällskap måste läraren närvara. Påbjudet åtdyrande kontrolleras genom anteckningar i lärarens personkort. Någon enhetlig för hela östzonen och Östberlin godkänd lärobok i historia finns ännu inte, men föreläget "Volk und Wissen" utger en serie anvisningar till ledning för historieundervisningen, som är den kommunistiska propagandens viktigaste instrument i skolorna.

Enligt dessa hänten är Marx, Engels, Stalin och Lenin vartdhistoriens enda och egentliga hjältar. Tredjens huvudsakliga skolsystemet innebär att de bästa och mest begåvade barnen, att göra östzonens skolväsen till en fullkomlig avbild av den ryska folkundervisningen, efterströvas mälmedvetet och energiskt.

Sjöofficerarnas sällskap 100 år, en stillsam klubb i Långa raden

Kommendörkapten. Peder af Ugglas med ryske tsarens pokal.

Officerarna på Skeppsholmen har ingen mäss, har aldrig haft någon. Det tyckte nu Fabian de Platen var ganska bakvänt, och när han 1849 var yäsmärster tog han initiativet till att de fick någon form för sina möten. Det blev Sjöofficerssällskapet. Som alltså firar 100-årsjubileum i år.

Sjöofficerssällskapet är dock något annat än en mäss. Dess ideal är att vara en klubb, inte av den tyska nervklubbstypen utan av den engelska, med inriktning mot sportlighetstypen. De yttre förutsättningarna är i hög grad de samma.

Anda sedan tillkomsten för 100 år sedan har sällskapet residerat i samma lokaler — trappa upp i Långa raden 8 på Skeppsholmen, som byggdes under Karl XII:a tid för att hysa hans ämbetsmän. Väninnen är att sällskapets var 1840 sjöminister Baltzar von Platen, den till sitt projekterade och protegerade sällskap. Det finns knappt någon annan gata med längre Långa raden står kvar kanske i hela stan.

550 medlemmar har sällskapet nu, omtaler dess sekreterare, kommendörkapten Peder af Ugglas. Därtill kommer 35 extra ingenjörsmedlemmar, för varje sjöofficer, marinlärare och mariningenjörer äll. Extra medlemskap kan visas civila befattningshavare bli efter ansökan. De skall ha något marint över sig då prövas.

Ett stillsamt sällskap, vägrar bli opinionsorgan.

Det är en mycket stillsam inrättning, Sjöofficerssällskapet. Det förekommer ytterst litet månalls av den gamla typen med punsch och så. Man nöjtiker sig på att sätta för med lemmarnas nytta och trevnad på ett rogivande vis. Någon gång spelas det bridge, någon gång dansas en tedag. De största dagarna är föredragsaftnarna under vintersäsongen. Föredragen behandlar ofta aktuella politiska problem, mer eller mindre diskreta.

Opinionsbildande har sällskapet aldrig eftersträvat att bli. Det har hänt att det fått sig tillsänt förslag och andra papper på remiss. Det har alltid vägrat ta ställning. Det vill vara en klubb utanför klubbet och bvärk.

Så har det blivit också, men en del har också fått offras. De yngres intresse för sällskapet är mycket måttligt. Det manifesteras nästan enbart vid bollop. Då hyr man lokalerna av sällskapet, skaffar sig sin extra tillfälening på bolaget och begär den högtidliga dagen i den solenna matsalen, som verkligen är en mycket vacker "festivitetssokal" och som bara skulle behöva stilenliga möbler för att bli en av de allra vackraste i hela stan.

Engelska flottan skingrad.

I matsalen finns en av de åtalliga dyrgripsrna i sällskapets samlingar. En mellanguldpokal, som medlemmarna ärvt av sannolikhet tillkrivna den kände matsrarn J. L. Duprez. Där finns också några vackra färgtrycksverk av Robert Dodd. Motiven är hämtade från engelska flottans historia, och de kvarvarande exemplaren av serien av serie på 25 stycken som publicerades för 1806.

De övriga rummen är skingrade, ingen vet vart. Ett exemplar återstår ännu på gång hos en hederskerska som anlitats vid något tillfälle. På liknande sätt har väl de andra försvunnit.

Annars är det ont om gamla reliker på sällskapet. Det finns massor av smiralsuppträt, men de är — trots att de är tillåtade av Kungliga Konstvitter — knappast mer än amatörartit med ordnad hallen eller en stor silverbucka. Den skinktes sällskapet av ryske tsaren vid dennes besök 1909. Den var då en guldpokal — vid första putmingen fill emellertid allt det gyllne av . . .

Bannbulla mot Dagens Nyheter.

Biblioteket rymmer ca 800 band, bl. a. en liten läcker fransk klassikerupplaga (yttertt sällan lätt), samt en handbok över ordningsregler och lagar för hans majestäts flotta, fastställda av Karl XI. En läsning i den bör för "klemljuterna fiendes" vara något av en högtid. ("Han springe gallopp sex gånger genom 300 man.") Det finns modernare ting också: V. Svartvärnd står det att en bokrygg, men det är inte den nu levande det är fråga om, utan en viss marinlärare som var med om segelen från Petersburg till Japanska sjön under rysk-japanska kriget. Den nye Kravtjenko finns förstås också. Och i riksingersmemet finns bl. a. Dagens Nyheter, vilket påpekande i detta sammanhang har det visst intresse, ty det fanns en tid då sällskapet till den grad ogillade tidningens hållning att den inte fick förekomma i sällskapets lokaler. Men det var 1879.

Jubileet firas i Stockholmet eligt de preliminära planerna. Kungen är inbjuden och kronprinsen och prins Bertil och prins Wilhelm. Ingen av dem är f. d. medlemmar i sällskapet, som undertill tog inte bliver sig med hederslemsmöter. Kung Oscar var på sin tid medlem, men han blev det under sin kronprinstid. då han var aktiv sjöofficer. Han blåll för resten högtidstalet vid 50-årsjubileet, och det blev en hel del rabalder om det talet, ty majestätet tog tillfället i akt till att uttalande i värmlänningsfrågan.

I Gyllene salen den 1 november 1949 förväntar man sig intet av det slaget.

Pied

Polsk rymmarvakt hoppade själv av

En polack, som natten till onsdagen kom på en polsk trälare genom Falsterbokanalen, hoppade i bokstavlig bemärkelse av genom att fallt påklädd kasta sig i vattnet och simma i land. Vederbörande anmälde sig därefter för landsflyktaren i Vellinge. Rymlingen förklarade sig icke vilja återvända till Polen. Han hade blivit satt att vakta de övriga på båten så att ingen skulle lyckas fly. Med detta vaktjobb trivdes han inte alls, och därför flydde han. (DN, Malmö.)

Reseradio räddade fru från arg älg

En fru från Vadstena torde tack vare en oplanade reseradio ha räddat livet då hon häromdagen tillsammans med sin make utsattes för ett hättigt anfall av en vildsint älgtjur i skogarna på Hökensås söder om Hjo.

Paret var på en utflykt och hade slagit sig ner i mossan vid en skogsväg för att äta sin matsäck. Plötsligt hörde de ett ilsket ljudande framstormar i buskarna bakom sig och strax efter kom en älgtjur med vilda horn emot dem. Båda sprang för livet åt var sitt håll, och frun tog i hastigheten med sig sin reseradio, som apelade för fullt. Älgtjuren hann i fatt kvinnan, och då hon märkte att tjuren var alldeles bakom henne, släppte hon radion, som fortsatte att spela.

Älgen utlöste nu sin vrede över apparaten, som han snabbt tryckade med några slag med framfötterna. Detta korta uppehåll i jakten gav frun tid att springa fram till ett obebott torp, där hon klättrade upp i ett fruktträd. Tjuren bökade omkring nedanför.

Under tiden hade mannen cyklat en bit ner för åsen för att vänta på sin fru. När hon inte kom förstår han sig med en påk, med vilken han slog mot cykeln för att skrämma djuret. Älgtjuren begav sig då långsamt i väg mot skogsbrynet, och paret var inte sent att cykla ifrån det farliga grannskapet.

(DN, Göteborg.)

Fredligare älg på Dalarö.

En tam älgkalv, Trumpa, spatserade på onsdagseftermiddagen omkring på Dalarö. Trumpa hör hemma på Sandemars egendom en halv mil väster om Dalarö. Hon gjorde en rundtur genom samhället och slutade med att besöka utsikten från hotellbrygan. Hon var inte det minsta generad över den uppmärksamhet som ägnades henne utan lät sig villigt beundras, och i sinom tid lunkade hon hem igen.

I våras gav sig Trumpa i väg på en promenad till Alta. Det var en långpromenad på ungefär två mil, men då var hon så trött när hon kom fram att hon gick och la sig i en trädgård, och där låg hon tills hon blev hämtad hem med lastbil.

Konkurrensbegränsning vid grustransporter

Stockholms åkeriförening söker hemera och samordna åkerirörelse för Stockholms stad, för vilka prisernа alltiq legat under de av priskontrollnämnden fastställda, men för övriga länsbltransporter har alltid rått och råder fortfarande fri konkurrens, upplyser åkeriföreningens ordförande, direktör Hilbert Källberg, som vill förklara varför ett 20-tal medlemmar brutit sig ut och bildat Akeriföreningens centralförening.

Beträffande påtalade åtgärder i konkurrensbegränsande syfte erkänner hr Källberg att dessa är riktiga ställivida att försök gjorts att hindra prisdumpning bl. a. i fråga om grusrenarna.

Stockholms åkeriföreningens verksamhet har synats av monopolutredningshyrån.

Strandad motorseglare flottad

Motorseglaren "Freja V" från Jönköping, som på tisdagsmiddagen på grund i Kalix skärgård, drogs på onsdagseftermiddagen flott av bärgningsångaren "Poseidon". Dessförinnan hade lasten av tändsticksask lämpats över på grumar. Havaristen låg ännu på kvällen kvar invid grunden för dykarundersökning och provisorisk skrapning. (TT, Kalix.)

Ett nytt sätt att fiska med träl har en 66-årig fiskare i Blekingeflickarna. Den nya metoden innebär att trålen bogseras bakom en mindre båt för en, och på detta sätt kan också båtar med svagare maskiner delta i trålfisket. (DN, Karlskrona.)

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.